

Анотации на материалите по чл. 76 (1) от ПРАСПУ и разширена хабилитационна справка, включително самооценка на приносите

на

доц. д-р Димитрина Хамзе,
участваща в конкурс за заемане на академична длъжност „професор”, обявен в ДВ, бр. 96 от 11.11.2025 г. по област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология; научна специалност Славянски literatury – Полска литература

Хабилитационен труд

1. Хамзе 2023: Хамзе, Д. *Измерения на съществуването в творчеството на Олга Токарчук*. Пловдив: Издателство на ПУ “Паисий Хилендарски”, 2026. ISBN 978-619-7768-55-8. (хабилиационен труд) (монография).

Анотация

В творчеството на Олга Токарчук интегративността е уловена и интерпретирана художествено като спонтанен космически „рефлекс”, който се проявява и на Вселенско, и на човешко равнище, на човешко – в основните сфери на съществуването на субекта: психоменталната и творческата. О. Токарчук не само вижда и усеща тази универсална закономерност, но естетически я претворява в произведенията си. Интегративността е и конструктивен принцип на организация на творбата при полската писателка.

В днешния комерсиализиран и консумеризиран свят, в който изкореняването на етичните ценности се е превърнало в стратегия, имаме редкия шанс да се озовем в интегративния паноптикум на писателката. Той е контрапункт на „фабриката” за бързи решения и евтини удоволствия, и аларма, която ни събужда от духовната летаргия.

Наблюденията ни до момента сочат, че в творчеството на О. Токарчук въпросът за интегративността на битийностите не е проучван. Досегашните изследвания се фокусират върху някакъв частен проблем, представен в конкретно нейно произведение, но не се търсят обединяващите тенденции в глобална перспектива.

Целта на това монографично изследване е, въз основа на няколко тематични доминанти да се открият интеграционните маршрути на битийностите, както и на отделните фрагменти на една и съща битийност, и да се покаже, че всички траектории се засичат, частично припокриват, акумулират обща енергия и стават илюстрация на всеобхватната интегративност (омниинтегративност) като хиперонимична категория¹.

¹ Хипероним – категория, която обединява (съдържа) и „оглавява” своите подчинени съставки (хипоними), както изглежда цялото спрямо своите части.

Използваните изследователски **методи** са: когнитивно-психологическият, аналитично-прогностичният сравнителният, интегративният.

Самата реалност в идейно-художествената перспектива на писателката е омниинтегрема² – поражда сродни интегративни конфигурации. Тази реалност намира отражение в човешката психика или по-точно човешката психика представлява нейният персонифициран еквивалент. В *Кукла и перла (Lalka i perla)* О. Токарчук казва: „Книгата доказва също, че цялата действителност се помества в човешката психика. Не знам защо това не е очевидно за всички” (*LP*³, 5) (Прев. мой – Д. Х.).

Изследването съдържа **уводна част, пет глави и заключение**. Главите са с различен обем в зависимост от акцентите и обхвата на разглежданите категории, съобразно идеята ни. Съвсем съзнателно не е търсена количествена симетрия и изкуствено изравняване.

В **Първа** глава се обръща внимание на интегративната интуиция, на интегративното трио Автор – Разказвач – Персонаж; коментира се литературната интегративност, интегративността на жанровете, на видовете четения, както и интегративността на езика.

Във **Втора** глава се разглежда интегративността на психиката, като основните ядра тук са: срещата с Другия, еволюцията и евристиката на идентичността, вкусът към освободената идентичност, срещата с Бог като Другия, Бог като интегратор, емоционалното и неемоционалното, скалата на емпатията, негативните емоции, Любовта като желаната Другост, Любовта към Бога и Божественото, Любовта с цвета на Ерос, Любовта като Нуминозно преживяване, бремето на брака, (не)присъствието на бащата.

В **Трета** глава се анализира Пътуването като екзистенция с основните му препрезентати: Времето, Съня, Смъртта.

В **Четвърта** глава се изследват интегративните ресурси на Пространството – Митът като интегративно пространство, колизията между Града и Селото и възможностите им за „помирение” и взаимно обогатяване, Домът като интегративен център, онтология на предмета и символното битие на предмета.

Пета глава е посветена на природно биологичната интегративност с акцент върху посланията на гъбите, тяхната магическа и метаморфична сила, както и на техните интегративни свойства.

² Собствен термин, който означава интегративна единица с глобален обхват – предизвиква и управлява интегративните вектори на други, субординирани единства, както и интегративните релации между самите тях.

³ В текста на статията произведенията на О. Токарчук ще бъдат цитирани от съображения за удобство и икономия само с абревиатура и номер на страницата, а в раздел *Библиография* ще бъдат описани детайлно.

Заключението обобщава основния текст и откроява резултатите от проучването (5 с.).

Съществуването е калейдоскопичен феномен. Има множество измерения и аспекти, които непрекъснато менят облика си и се пренареждат. Те сглобяват в движение отново и отново пътната картина на човешката екзистенция. Това е възможно, благодарение на онтологичния интегративен принцип, въз основа на който се свързват и интерферират помежду си както битийностите (от живата и т.нар. „нежива” природа), така и категориалните репрезентати на Космоса, Света и субекта: Време, Пространство, Живот, Смърт, Сън, Другият и т.н.

Перспективите за бъдещи изследвания могат да се търсят в посока на интеграцията на другости и създаването на калейдоскопична и поливалентна идентичност както в сферата на художествената литература, така и извън нея. Тази идентичност на Единението ще покаже, че различието не е пречка, а доказателство за принадлежност към човешкото, което винаги признава значимостта на Другия и не допуска междуличностни конфликти, именно благодарение на отговорността за Другия.

Публикуван дисертационен труд

2. **Хамзе 2016:** Хамзе, Д. *Езикът на комичното*. София: Издателска къща „Авлига”, 2016, с. 498. ISBN 968-619-7245-12-7 (монография)

Аотирана с открити приноси в конкурса за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Анотации на статиите, свързани с хабилитационния труд

Хамзе 2013з: Hamze, D. Witold Gombrowicz w kaleidoskopie recepcji. W: *Postscriptum polonistyczne. 2013.2 (12)*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2013, s. 199–221. ISSN 1427-0501, 1898-1593, e-ISSN 2353-9844 (wersja elektroniczna) (студия)

Анотация

Творчеството на В. Гомбрович представя широк набор от възможности и предложения за рецепция, актуализирани в постоянната динамика на интерактивния дискурс между литературния субект и читателя. Читателят е поканен дискретно да „имитира” своя комуникативен партньор в лицето на Автора-изпращач по време на неговото епистемологично-сондажно пътешествие в дълбините на собственото си полифонично, неидентифицируемо и мутиращо Аз. Постоянно предизвиквана от Другостта, автореференцията се реализира артистично и лудично (игрово) чрез Комическото като най-ефикасно оръжие срещу Формата, както в полето на автора, така и в полето на реципиента.

Хамзе 2019: Хамзе, Д. *Функционалният резерв на бащата в творчеството на Бруно Шулиц*. Сборник – доклади от годишна университетска научна конференция. 28 – 29 май 2020. В. Търново: НВУ, 2020, 206–231. ISSN 1314-1937 (студия)

В субстанциално-митологичното и метафорично творчество на полския писател Бруно Шулиц се пресичат автобиографични и фикционални вектори. Една от ключовите фигури, която персонфицира пресечните им точки, е бащата на разказвача – вътрешно противоречив и многоспектърен образ с множество роли. Перманентните му метаморфози между баща-пророк, баща-демиург, баща-жрец, баща-откривател, баща-проповедник, баща-артист, баща-дете, баща-птица, баща-животно, разкриват богатия му функционален диапазон: като родител и глава на семейство, търговец и собственик на магазинче за платове, като чудотворец и маг, философ, визионер и властелин на друг свят, като артист и творец, орисан да се люшка между профанното и сакралното, но и избран да постигне трансцендентно безсмъртие. Изследването показва съчетаеми ли са тези роли и как се разпределят те в скалата на ценностите.

Hamze 2024: *Miasto i wieś – zderzenie przesłań w twórczości Olgi Tokarczuk*. W: *Rozprawy Komisji Językowej. Miasto i wieś, interferencje językowe i kulturowe*. LXXII, (red.) Irena Jaros. Łódź: ŁTN, 2024. ISSN 0076-0390; e-ISSN 2450-9310, s. 63–79.

Анотация

Градът и Селото като топоси, пространствени ориентир и ценностни системи заемат важно място в творчеството на О. Токарчук. Те прокарват екзистенциалния път на героите, чертаят общата им съдба, скицират развойната им перспектива. В зависимост от различните механизми за отмерване на Времето, както и за организирането на Пространството в Града и Селото, по различен начин функционира и психиката на хората, по различен начин се оформя и тяхното съзнание. Изследването доказва тезата, че постигането на хармония между Града и Селото е възможно чрез техния взаимен обмен на ценности.

Хамзе 2023: Хамзе, Д. *Бракът като ценност в междуполовите отношения (върху материал от полската и българската паремология)*. В: СЛАВИСТИКА XXVII/2. Београд: Славистичко Друштво Србије, Филолошки факултет у Београду, 2023, 71–92. (студия). ISSN 1450-5061, e-ISSN 2738-1358

Анотация

Изследването анализира и проследява релацията любов–страст–брак и нейните рефлексии в паремийния фонд на полския и българския език. В качеството си на житейски миниатюри, пословиците съдържат есенцията на екзистенциалната опитност на субекта с целия ѝ спектър от победи и поражения. Често вербалната „фасада“ крие дълбоки психологически

основания за заблуждаващ изказ. Важно е да се надникне зад нея, за да се потърсят причините за конфликтогенните отношения в брачната двойка, които нерядко водят до окончателен разрыв, както и да се открият пътищата за тяхното овладяване и подобряване.

Хамзе 2024: Хамзе, Д. Интегративните стратегии в творчеството на Олга Токарчук като врата към бъдещето. В: *Linguarum Universe*, vol. 1, issue 1, 2024, 66–77. ISSN 3033-0815 (Online) DOI: 10.5281/zenodo.12745708

Анотация

Главната категория в творчеството на О. Токарчук е *интегративността*. Всички битийности са равностойни и пълноправни „персонажи” в произведенията на писателката. Те са в постоянен процес на активен енергообмен. Изследването излъчва някои концептуални ядра, функциониращи като интегреми в художествената тъкан на творбите.

Hamze 2025: Hamze, Dimitrina. *Ojcowstwo jako wartość w relacjach rodzinnych (na materiale polskiej i bulgarskiej paremiologii)*. W: *Linguarum universe*, том 2, бр. 3, 2025, 296–303. ISSN 3033-0815 (Online) ISSN 3033-1633 (Print)

Анотация

Психическият лабиринт на бащата, както и условността на неговата любов към собствените му деца, а най-вече към синовете, усложняват релацията баща – син. Имитативната завист обикновено помрачава тези релации и ако тя не може да се преработи с полза и за двете страни, предизвиква противоречия и дори омраза. Бащата разрушава първичното Единство с Майката, въвежда разделение в хомогенната Цялост, изисква неговата любов да се заслужи, а това предизвиква фрустрация и сгъстяване на напрежението. Заинтересуваността, грижата и емпатията на бащата към неговия син са важни ценности в общуването помежду им, както и стимул в процеса на автоидентификацията на сина. Затова вглеждането в собствения вътрешен свят и подходящата комуникация на бащата със сина са в състояние да усъвършенстват общуването им, да го направят плодотворно и перспективно. Ефективната комуникация със сина подпомага неговото израстване и личностно развитие.

Анотации на другите статии, участващи в конкурса

Hamze 2013a Hamze, D. The transgression of the erotic canon as a Form destruction in the works of Witold Gombrowicz. W: *Езиков свят. Obis Linguarum*. Том 11, кн. 1, Благоевград, 2013, 77–85. ISSN 1312 – 0484/ ISSN 2603-4026 (Online) (Scopus)

Анотация

Витолд Гомбрович е един от най-оригиналните философи на Формата, който доказва концептуално и естетически пагубното ѝ влияние върху човешката психика. Писателят казва: „Forma nie jest w zgodzie z istotą życia⁴” (DZ ‘53, 147). Тя е типичен културен и комуникативен феномен, основен инструмент, без който, уви, не бихме могли да съществуваме. Трагедията на човека е, че инстинктивно отхвърля Формата и се опитва да се освободи от нея, измъчван от подсъзнателна носталгия по Безформието, но едновременно с това не може да просъществува в обществото без Формалния „скафандер”, в неизбежния маскообмен. Формата и Формокрацията са антропологични универсалии. Писателят предлага стратегия за справяне с екзистенциалната ни зависимост от Формата. Тя се изразява в перманентните опити за Формодеструкция чрез гротеската като безотказно естетическо оръжие срещу Формалната хегемония и в краткотрайната наслада от спорадичната възможност за пребиваване в Междуформието (относителната свобода и спокойствие в отсечката между две Форми – разрушената стара и задаващата се нова). В това изследване В. Гомбрович преоткрива девиантната еротика, показвайки нейните трансгресивно-обновяващи енергии, които взривяват менталните и поведенчески стереотипи с магията на „анархичната” гротеска.

Хамзе 2013: Хамзе, Д. Гротеска и мисловно декапсулиране в романа на Витолд Гомбрович „Трансатлантик”. В: Комичният роман. Анализи и прочити. София: УИ „Св. Климент Охридски”, 2013, 152–175. ISBN 978-954-07-3613-6 (студия).

Анотация

В идеологическата перспектива на В. Гомбрович, гротеската с перформативната си функционалност, с интегративната си семантична плътност, ярка изобразителност и естетическото си въздействие, е особено подходяща артистична стратегия за разрушаване на девиантни структури, камуфлирани като свещени матрици за укрепване на националната гордост, духовното величие и превъзходство на нацията. В мисловния ракурс на писателя, разпалвайки патриотичните пориви на масите, романтичните поет ги превръщат в роби на своите духовни ексцесии. Най-добрата противоотрова срещу психологическите манипулации се оказва Смехът а най-добрата концептуална платформа – гротеската. Те разбиват закостенелите Форми, надмогват Смъртта и превръщат слабостта в сила.

Hamze 2018: Hamze, Dimitrina. *Ja jako Inny w twórczości Witolda Gombrowicza*. In: *Rewriting, Diversity and Interpenetration of Cultures: The Slavonic Tower of Babel. Translations, Correspondences, Mutual Influences*. Poznań: UAM, 2018, s. 67–83. ISSN 978-83-65355-66-8

⁴ „Формата противоречи на същността на живота” (Прев. мой – Д. Х.)

Анотация

Другостта в творчеството на В. Гомбрович се разглежда като иманентна част от генотипа на индивида както като обект на различни влияния, които трябва непрекъснато да бъдат асимилирани и интернализирани, така и като болезнен сблъсък с първичната (но принудително отчуждена) семиотика на атхетипа – забравена и „сподавена” в Несъзнаваното. Такива са последиците от задължителната социализация „диктувана” от Формата. Другостта се проявява и като неуморно търсене и частично откриване на непознатото и антиканоничното в себе си, което може да разшири ограничения априорно когнитивен хоризонт на субекта, но и да изпълни ролята на координатор между утилитарното всекидневие и ирационалния свят на Великата Мистерия.

Хамзе 2014: Hamze, D. „Zapada zmierzch...” – kognitywno-konotatywne implikacje pojęcia w twórczości W. Gombrowicza”. W: *Zmierzch w literaturze i kulturze*, red. B.Tomalak, A.Matuszek, E. Gajewska. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe ATH, 2014, s. 179–196. ISSN 978-83-63713-92-8

Анотация

Дихотомната конфигурация на *Здрача* като постоянно разграждане на износени структури и предвещаване появата на нови, намира оригинално отражение в творчеството на В. Гомбрович. Писателят извлича максимума на семантичните конотации на тази твърде интересна категория. В неговата перспектива *Здрачът* функционира като: демиургична природа на Комическото, като деструктивен и съзиждащ език, като евристичен идиолект на твореца, като обновяващо повторение, като Антиформална комуникация между Автор и Читател, като сън, екзистенциален страх и болка, и накрая – като извор на свобода и победа в борбата срещу деперсонализиращата Форма.

Хамзе 2019: Хамзе, Димитрина. *Импликации на женствеността в идейно-естетическото кредо на Витолд Гомбрович*. В: Сборник доклади от годишната университетска научна конференция 27–28 юни 2019 година на НБУ „Васил Левски”, Том 1, 238–248. Велико Търново, 2019. ISBN 1314-1937

Анотация

Тъмната страна на еротиката и нейната сила са в центъра на вниманието на В. Гомбрович. Нейните разнообразни проявления, които писателят открива чрез нетипичните женски образи, се оценяват в перспективата на Формалната ни обвързаност чрез робуването

на стереотипа. Почти забравената същностна и същинска женственост се оказва онази едновременно спасително „деструктивна” и реструктурираща енергия, която осигурява нужния екзистенциален баланс.

Хамзе 2017: Хамзе, Д. *Коммуникативная мощь молчания*. In: Role and ratio of verbal and nonverbal means of communication against the background of the increasing value of information and intensity of its turnover. (March 16 – March 24, 2017), London: Published by IASHE, 2017, 37–41. Эл. ресурс: <http://gisap.eu/ru/node/120382#comment-120763> ISBN 978-1-911-354-12-3

Анотация

Притегателната сила на мълчанието за консолидация на културите е очевидна дори в «а-комуникативен» аспект. То е незаменимо средство – надезиково и панетническо – за познание и разбиране и на самия себе си, и на Другия. Може би именно мълчанието като неотменна част от комуникативния континуум, с внушителния си семантичен спектър е в състояние да избави нашето общуване от празнословието, демагогията, кухата патетика и снобската суета. Думите на Емил Чоран звучат като предупреждение за пагубното влияние на «невменяемата» комуникация и за необратимите ѝ последици. За него тя е нашата безперспективна Голгота, която няма да ни донесе спасение, а ще ни запокити в Нищото. В източните култури Мълчанието (тишината) не се възприема като заплаха, а като уважение, проявяващо се в размисъл върху думите на Другия.

Хамзе 2013: Хамзе, Д. *Размисли върху надежните названия и представителните семантични роли на падежите в полски език*. В: Научна сесия: „Международна конференция на младите учени 13–15 юни” Серия В. Техника и технология, том XVI. Пловдив: Съюз на учените в България, 2013, 318–324. ISSN 1311-9192

Анотация

Категорията падеж е привлекателен обект за изследване от страна на широк кръг специалисти, но независимо от богатата научна литература по проблема, още много въпроси чакат отговор. С това изследване се прави опит да се преразгледа съществуващата називна парадигма на падежите в полския език и да се оспори доминантния статус на някои от семантичните роли в падежното пространство, станал причина за съответната падежна номинация.

Хамзе 2015: Хамзе, Д. *Ресурси языка как перспектива для сохранения этнической самобытности и достижения полноценной интеркультурной коммуникации.* – In: The role of linguistics and verbal communications in the process of informational support of ethnic originality of nations and their progressive interaction. London: IASHE, 2015, 34–43. // Ел. източник: <http://gisap.eu/ru/node/82915> (студия) ISBN 987-1-909137-82-0

Анотация

Езикът като микрокосмос на човека и заобикалящата го среда, е важен инструмент за межкултурна комуникация. Неговите естествени ресурси: антропологичната му природа, конгруентността на културната му обогатеност, «готовността» му за когнитивно-концептуални операции, «вродената» му семантична и експресивна съвместимост, деиктичният му и дискурсивен потенциал, както и интертекстуалните му «наклонности» го правят надеждно и ефективно средство за общуване и интегриране на цивилизациите, при условие, че не се злоупотребява с това природно, наднационално богатство.

Хамзе 2013: Хамзе, Д. *Превъплъщенията на модалността.* В: Славистика IV. В чест на XV международен славистичен конгрес. Минск 2013: Университетско издателство Паисий Хилендарски, 2013, 93–101. ISBN 978-954-423-856-8

Модалността е многоаспектна и разнолика категория, която в качеството си на изследователски обект, гравитира към цял спектър от науки и едновременно с това ловко им се изплъзва. Тя е *субективният отпечатък* на референцията; логичната подплата и емоционално-експресивната оцветеност на изказа, който именно на нея дължи илокутивната си „виталност“. Тя е и когнитивният щрих за „скициране“ и „сканиране“ на действителността, средството за „тониране“ на концептуализацията. Всяко съждение е генетично модализирано, модално уплътнено – в преобладаващата част от случаите то е *мултимодално* или *поливалентно* в модален смисъл. За съжаление категорията силно се опростява и обикновено се свежда до експлицитно-лингвистичните ѝ маркери – специализираните морфо-синтактични и лексикални средства за изразяването ѝ.

Хамзе 2021: Хамзе, Д. *Диалози с (не)моето тяло в поезията на Еугениуш Ткачишин-Дицки.* Сборник – доклади от годишна университетска научна конференция. 27 – 28 май 2021. В. Търново: НБУ, 2021, 173–195. ISSN 1314-1937 (студия)

Анотация

Тялото в поезията на Е. Дицки е неговата Голгота, която крие неизвестни изпитания и същевременно дава ценно знание на лирическия герой за неговата сложна, разнолика идентичност, разпъната между моето и не моето Тяло, като наследство от нарушената първична Цялост, представявана от Великата Майка. Изследването излъчва екзистенциалните категории, вплетени в авторския диалог с тялото (което е тяхна илюстрация) и анализира начина на претворяването им в изкуството на поета, който не само припомня, но отчасти възсъздава изначалното Единство.

Hamze 2020: Hamze, Dimitrina. *Surrealistyczne widzenie rzeczywistości Brunona Schulza*. W: *Widzę, więc wiem*. (red.) Ana Samardžić, Ninoslav Radaković. Poznań: UAM, 2020, 139–153. ISBN 978-3-232-3816-4.

Анотация

Изследването показва „многофункционалността” на сюрреалистичното виждане в творчеството на полския писател Бруно Шулц, а именно неговата екзистенциална, когнитивна, смислопораждаща, преобразувателна, креативна, естетическа, профетична и консолидираща функция. Установява се, че очакваната световната хармония ще почива на принципа на съвместяване на Материя и Форма. Виждането като подвижна «лента» от образи (изображения) на екзистенцията е основно средство, едновременно биопсихично и творческо, за функциониране в света. Сюрреалистичното виждане позволява да се «демонтират» смислите, да се обовяват значенията и да се създават нови. Ониричната интроспекция на разказвача е свидетелство за диалектиката и трансформативността на смисъла. Сюрреалистичното виждане на Б. Шулц е светогледна ориентация, философия на Живота.

Хамзе 2018: Хамзе, Д. Приказката в творчеството на Ян Бжехва – между фолклорния примитив, вълшебствата на фантазията и житейския императив (размишления върху „Академията на г-н Мاستилено петно”). В: *Славянски диалози. Списание за славянски езици, литератури и култури*, кн. 22, год. XV, 2018, 154–155, 24–47, 154–156. ISSN 1312-5346 (студия)

Анотация

Приказният паноптикум на Ян Бжехва е индивидуално „изобретение”, разположено между класическата вълшебна приказка и субективната авторовата инвенция. Целият инструментариум: персонажите и множеството роли, в които се превъплъщават те, магическите средства, другите приказки, инкорпорирани в тялото на централното приказно повествование,

обслужва пространствените дислокации и взаимни преливания, предназначени да „обезсмъртят“ човешкото и човечността чрез Доброто.

Хамзе 2019: Хамзе, Д. Контракултурата като оценностяване на негацията (наблюдения върху реформаторския принос на Йежи Гротовски). В: *Славянски диалози. Списание за славянски езици, литератури и култури*, кн. 24, год. XVI, 2019, 105–131. ISSN 1312-5346 (студия)

Анотация

Негацията като ценност е главна движеща сила на контракултурата, чийто ярък представител в областта на театралното изкуство е един от най-големите теоретици и реформатори не само на полския, но и на световния театър – Йежи Гротовски. Изследването показва как всеобхватната негативна стратегия на твореца прониква във всяко кътче на театралната лаборатория, за да я доведе до радикално преустройство, разбивайки вековни стереотипи и утвърждавайки актьора като откривател.

Хамзе 2019: Хамзе, Д. *Раз/единението като категория в творчеството на Бруно Шулиц*. В: Юбилеен сборник в чест на проф. дфн. Жоржета Чолакова. 2019, 503–523. ISBN 978-619-202-612-7 (студия)

Анотация

В статията се изследва едновременно семантичния обем, семантичната диференциация и амбивалентност на префикса **раз-**, който изпълнява ролята на „методологичен инструмент“ както за проучване на действителността и нашето присъствие в нея, така и на бъдещите ни онтологично-екзистенциални перспективи, чрез оксиморонното съчетаване на **раз-**ложението и **раз-**растването на обхвата като знак за възстановяване на единството.

Хамзе 2024: Хамзе, Д. *Мъжката доминация – плюсове и минуси (върху материал от полския и българския паремийен фонд)*. В: Проблеми на социолингвистиката. Том XV: Нови направления, теми и идеи в социолингвистиката. XV. (съст. Красимира Алексова). София: СУ „Св. Климент Охридски“, 2024, 357–368. ISSN 1314-5401

Анотация

Изследването доказва с помощта на илюстративен материал от паремийния фонд на полския и българския език, че доминацията на мъжкия пол в определени сфери от живота,

не означава непременно игнориране на женското присъствие в социума, „ожесточен“ андроцентризъм, дискриминация и неравноправие на половете. Причина за прокламираното „неравноправие“ не е злонамереността и егоистичният интерес на мъжа. Някои тенденции в неговото световъзприемане и поведение са биологично предопределени и те не могат да не рефлектират както върху стремежите и социалната реализация на мъжа, така и върху мъжко-женските отношения в двойката.

Хамзе 2023: Хамзе, Д. Юлиуш Словацки – мистичният демиург. В: *Славянски диалози*. Година XX. Кн. 31, 2023. Пловдив: Пловдивско университетско издателство, 2023, с. 56–89. ISSN 1312-5346 (студия)

Анотация

Мистичната философия, фокусирана върху грандиозния, генезисен труд на Духа с неговата еволютивна и преобразователна мощ, по същество има демиургично основание и демиургична „характерология“. Съпровожданият от Музата поет-романтик, а още повече поетът-мистик, е надарен с демиургични функции по няколко направления. Те се успоредяват и синхронизират, създавайки „множествена“ и полифонична демиургичност; композират нещо като демиургична „карта“ на Света. Целта на изследването е да проследи тези проявления на демиургичната активност на поетическия субект в мистичното пространство на неговото творчество.

Хамзе 2024: Хамзе, Д. *Скрити полемики и трудни избори в джендърна перспектива (върху фразеологичен материал от полския език)*. В: Международната конференция Петнадесети славистични четения „Полемики и избори“, 16 – 18 юни 2022 г., Софийския университет „Св. Климент Охридски“, София, с. 127–139. ISBN 978-619-7433-87-6 (мека подвързия) ISBN 978-619-7433-88-36 (pdf)

Анотация

С помощта на фразеологично-паремияен материал от полския и българския език, изследването доказва възможността на полемична основа, която подтиква към определени избори, да бъде перманентно ерозирано стереотипното мислене за неравенство между половете, и да бъде извършена реинтерпретация на оценките.

Hamze 2024: Hamze, Dimitrina. Uroda kobiety w paremiologii polskiej i bułgarskiej. W: *BIBLIOTEKARZ PODLASKI 1/2024 (LXII). Bułgaria i Polska: rezonanse literackie i kulturowe*. Białystok, 2024, 223–247. ISSN 1640-7806 (print) ISSN 2544-8900 (online) (Scopus) (студия)

Красотата е многоаспектна емоционално-естетическа и нравствена категория. Тя намира отражение в мисленето и поведението на полово маркирания субект, който постоянно я оценява. Само естетическото измерение на красотата не е достатъчно за успешната междуполова комуникация. То е свързано с немалък риск и трябва да бъде допълнено с етични страни – така става синоним на доброто, благородството на душата и характера, светлината на ума. Женската красота има универсална природа и затова е висша ценност.

Хамзе 2025: Хамзе, Д. *A/Stéréotypie des relations homme-femme (dans les proverbes polonais et bulgares)*. В: Език. Теория. Интерпретации. Юбилеен сборник в чест на Проф. д.ф.н. Стефана Димитрова. София: Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин”, 2025, 560–571. ISBN 978-619-90884-9-4 (print) ISBN 978-619-78-35-00-7 (online)

Анотация

Неизчерпаемата и винаги вдъхновяваща тема за мъжко-женските релации издава техния сложен, неравен и във висока степен конфронтативен характер. Затова си струва да се търсят пътища за преодоляване на болезненото в тях с цел постигане на поне относителна хармония. Една от сферите за търсене на такива пътища е езиковата сфера в най-широкия смисъл на понятието, включващо не само езика като такъв, но и културата, менталността, комуникацията, стереотипа, ценностите и др. Тези категории са не само ковалентни, но влияят пряко на междуполовите релации.

Изследването е да докаже, че неизбежната стереотипизация може да генерира в себе си и антистереотипни енергии, т.е. стереотипът може да се самопровергава и саморазгражда. Основният фактор, който задвижва този процес е криптокомуникацията.

Доц. д-р Димитрина Хамзе: